

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

9-14 Σεπτεμβρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Ἀβραμυλιά*
(παλαιότερον ὄνομα: *Τσοπάνλη*), Ἐπαρχίας *Νέστον*,
Νομοῦ *Καβάλας*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Κων/νος*
Χατηλιτιάδης ἐπάγγελμα *Διδάσκαλος*...
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Ἀβραμυλιά*... *Ν. Καβάλας*.
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... *Δύο (2)*...
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Συροπουλὲς*... *Ἀρχύριος*...

.....
ἡλικία... *72*... γραμματικαὶ γνώσεις *Γ' τάξεως Ἑλληνικῆς*

Εὐλογίας Σάμου... τόπος καταγωγῆς *Σάμος*...

β) *Ἀντώνιος*, *Ἀναστασία*... ἐτῶν... *70*...

Γραμματικαὶ Ἀπὸφορτικαὶ Εὐλογίαι Νταλ Εὐφροῦ
Τόπος καταγωγῆς Ν' Εὐφροῦς Μ' Ἀσίας Δ Μ' Ἀσίας

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Αἱ ὄραναι περιοχαὶ ἔσαν διὰ*
βοσκήν καὶ αἱ πεδιναὶ διὰ σποράν.....

Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *ὑπῆρχαν χωρισταί*.....

- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. *Ἀνῆκον*
καὶ εἰς τὰς ἑ. ὡς ἀνω. κατηγορίαν...

- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; ... *Μολυσται*.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

... Εἰς... ἀμφοτέρας .....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... Μαλιστα .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με δλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Αἰ... σκευὰ θρο-

νοὶ... οὐ κοχενναὶ... ἐρχόμενοι... σκευαυτικῶς.

ἢ καὶ με ἡμερομίσθιον ἢ καὶ ἐπ' ἐνοικίᾳ...

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

Κολλῆγοι... (μισακαὶ καὶ ἀρχαῖα καὶ ἀρχότα)

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; Εἰς... χρήμα

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. δια τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

Ἐρχεται ἄνδρες καὶ γυναῖκες... ἀπο... τὰς... περὶς
περιοχὰς... Ἡ ἀμοιβὴ ἦτο εἰς χρήμα καὶ εἰς εἶδος.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ἐχρησιμοποιοῦντο...

δοῦλοι (παράγωγοι) ἀπο... τὰς... περὶς... περιοχὰς...

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπὶ ἔργαζαν δι' ἐμψύρεσιν ἐργασίας ; ... Εἰς... Αἰχμ. π. ο. ν. καὶ... εἰς... Θ. μ. ε. -

ρικὴν .....

β) Ἐπὶ ἔργαζαν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογκατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... Κατα... π. ο. ν. π. ο. ν. π. ο. ν.

ὡς... ἐρχεται .....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

Μ.ε. ζωϊκὴν... κόπρον... καὶ μ.ε. καῦσιν
κλ.δ... καλαμῖας... καὶ... τῶν... θάμνων.

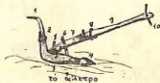
- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας;... το 1914...

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν, ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;... Α.π.ο. το 1930... καὶ
ἐντεῦθεν

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο; ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;... Μονόφτερα ἀροτρα εἰς τὰ
καὶ κτήματα, καὶ δὲ δίφτερα εἰς τοὺς... Ηλια-
ξίδες... ἔκδομα τῶν ἐργασασιῶν.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

- 1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;)... το 1947...
3) Μηχανὴ θερισμοῦ... το 1947...

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχυῶν (δεματιῶν)... *τὸ 7947*
 5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ... *τὸ 1930*
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .....
Οἱ λεγόμενοι ἀραμματῆδες.

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν, διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. *Ξύλο ἀρετρί (καρὰ σαρκιν)*

1. <i>Σταθάρη</i>	6.	11. ....
2. <i>Οὐρά</i>	7.	12. ....
3. <i>Κοντάκια</i>	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι, διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

το. ὕνι... ἦτο... μιᾶς μορφῆς.....

ὕνι

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... εἰς σχῆμα...

ἑξῆς σχήματα...

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

χειρὶς

ἑξῆς

ξύλου

σιδήρου

ἑξ... ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ξυλοφαῖ,
κατ.α... καίς)

πριόνι

ἀρίδα

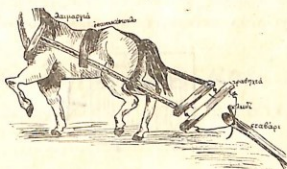

ῥινί ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ, ἄροτρον,.....

Ζυγάρια, και μανταλάκια.....
 Σαχαι., χαμούτια και δουρέα..

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
 ἢ συνθέσει εἰς τὸν λαόν σας ὥργωναν ἄνδρες

και γυναῖκες.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .. ἔκαρτο... βοῦς... ἔχε
 κὴν... θέσιν... τὴν... ἀριστερά... ὁ... εἰς... ἀριστερά
 και... εἰς... δεξιά.....

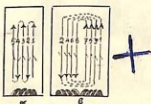
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
 καθ' ὁμοίαν... ὡς... ἀνωτέρω... πρὸς...

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ, φωτογραφία).
 τὰ κατωθύνει... με... σχοινία (κατασκευ).

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.. Ὁργώνεται... ὡς... τὸ σχ.ε.δ.α. ....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σπορίες, υἱάμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.);

εἰς λωρίδας (σπορίες) .....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν;

..... Με αὐλακιάν .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἄροτρον;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Με τὸν τρόπον ἐκ καρα... σαρπάνων
... δυνάμει... καθέτως .....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *Εἰς... πάντα... τα... ὀργώματα.*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

ἔχινοντο 2 ὀργώματα. μετὰ τὴν συγκομι-
δὴν... λαχόμενα... Ναπαύσα... -

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ἔχινοντο 3 ἕως 4 ὀργώματα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

ἔτι... ἐν... ἢ... δύο... εἰς...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *ἐν... 2... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9... 10...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ *δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; .....

τὸ δισάκι ἢ καὶ τενεκέ.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ πτερὰ (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοιποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .....

Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐξ ὧσπερ αὐτῶν ὡς ποῖα ἔσονται τὰ ἀπομακρυνθέντα σπυρίδια βουκέντρα.....

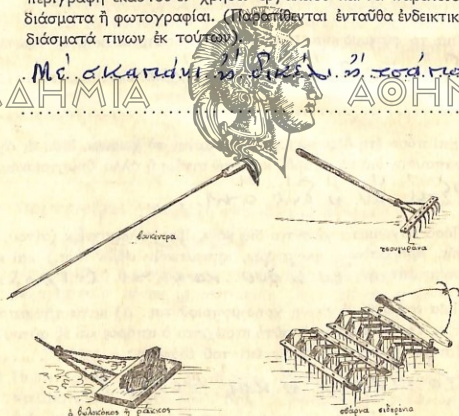
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

Μετὰ σκαφὴν ἢ διβόλιν ἢ τσάπιν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου, καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Τσάπα, φκιάρι, δικάλι, σκαλιστήρια
 Αβαντα... χρυσιμὰ ποιῶνται... δια... το
 σκαψίμον... πω... αχρεῶν.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Τα... μέλι... τὰς... αἰ... κοχεν... εἰ... ας.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σποράν ὀσπρίων, Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Τα... χοκίμα... καὶ... ἔρα... καὶ
 ξηρα... Μὲ... το... χερ... στα... τα... (ρι...)
 φακί, ρεβέθια, Κατα... (κα...), τὰ... κουνκιά
 καὶ... φα... ας

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ...

Τα... Σχρα... (τριφύ...)
 καὶ... ξηρα... (ρόβη).....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο, ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

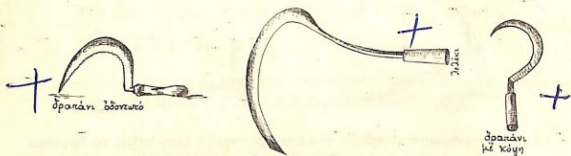
Με... αὐλάκια.....

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
Δρεπάνια. με κόψη και ὀδοντωτά.
Ἐπίσης και μεγάλα δρεπάνια.

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερίσμου, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε, ...
και σήμερα ακόμη εἶναι ἐν χρήσει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΔΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφῆν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *Μ.ε. Κόσσες.*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). .....
Ὅμαλὴ και ὀδοντωτή.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ῥο σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....
Ἡ χειρολαβὴ ἐκ ξύλου.
Χειρολαβὴ και σιδηροῦς σκελετὸς
ἔχοντο δρεπάνι.

5) Ποῖος κατεσκευάζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *Οἱ... Δεμφορτζιδες... (σιδηρουργοί)*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζῴων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ἦτο χ.ν.α.σ.αῖ... καὶ... ὁ θερισμός... τῶν δημητριακῶν... δι' ἐκριζώσεως... τῶν χειρῶν.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. ....

εἰς ὕψος 0,10 μ.

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτῶν τὰ δράγματα (δραχίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; .....

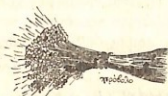
Οἱ ἴδιοι... θερίζονται ἢ καὶ... ἄλλοι βοηθοί...

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Οἱ χ.ε.ρ.εῖς (δράγματα) τοποθετοῦνται... μαζί... καὶ... αἱ κεφαλαὶ (τὰ στάχυα) εὐρίσκονται... εἰς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

Δερμάτια.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖαν ; .....

Ἐθέρizon.. ἀνδρες.. καὶ γυναῖκες.....
Ὑπῆρχον.. καὶ.. ἐπαγγελματίαι.. θερισταί
οἱ ὅποιοι.. ἤρχοντο.. ἅπαντες.. πέρας.. περὶ..

- 2) Πώς ἡμείνοντο αὐτοὶ με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).....

Με.. ἡμερομίσθιον.. ἢ.. κατ' ἀποκοπὴν.....
εἰς χρῆμα.. καὶ.. ὡς.. εἶπε.. τὸ.. πᾶν.. εἰς.. εἶδος
πᾶν.. ὅτε.. μετὰ.. φαγητοῦ.. (ταῖς.. φάσιν).....

Ἐχρησιμοποίητο.. τὸ.. ἀχάρι.. ὡς.. ἀμοιβή.. ἔν.. ἀχάρι.. εἰ-
χε 12, 8 καὶ 9.

Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πουῇ ἡ μέση των) ; .....

Ἐφόρου.. εἰς.. τὰ.. χεῖρα.. των.. ἔν.. λιν..
«παλαμαριά».. εἰς.. τὴν.. μέσην..
ἔφόρου.. «ζωνάρι».....

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . . . .

Ἀπεφύγετε τὴν ἐκάρξιν τοῦ θεράποντος
τοῦ... τρέτην... ἢ μ' ἐραν. (ὡς κακὸς τοῦχος τὸ μ' ἐραν)

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ
τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. ....

1) Έβγα στο παραθύρι κερρά α.α.π. μάνα σου.
2) Μάαν... Μισόκοιτο... 3) Σπιν... Κεν... τρένη σου
ποδια... 4) Έβγα... έλξε, έβγα... ξεμονάκι... Κ. Δ. Γ.

6) Πού την τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερώς όπου υπάρχει σχετικόν ή άλλο τι
 εθιμον

ἔμνευεν μικρὸν περὶ ἄχρον... αἰθέρος οὐρανόν,
διὰ νὰ δώσῃ· ὁ ἰδὲ ἀκτῆς τοῦ ἀχροῦ
τὸ μπαζίς (φιδαρὸν φιδά). εἰς τοὺς θε-
ρισαῖς. ~~Πο~~ καὶ σταχὺα ἐκεῖνα... ἐπὶ
κον. διὰ φερα χαροτέχνήματα.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

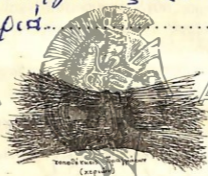
1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;.....

Τὰ μικρὰ δὲν τῶν (χειρὸν) ἀνθρώπων... ἐδύνουντο
ἀρτίως... τὰ μεγάλα... δὲ... ἐκείνη... ᾗσαν
ὄψα, μετὰ τὴν ἡμέραν, διὰ καὶ στυγνέουσιν.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὰ μικρὰ χερὰ θρόνα καὶ ἔδενον... ο.κ.
 Θερσκαί... καὶ ἄλλοι... βοηθοί... ἐπύρναν
 20-25 χερὰ θρόνα καὶ τὰ ἔκαναν... Μεγά-
 λα δεμάτια... τὰ ἔδεναν δὲ μ.ε. θρόνα
 ἢ σπάρτα... Κατὰ τὸ δέσιμον... ἐχρησιμο-
 ποιεῖτο... ἐν ὄργανον ξύλινον... Σχηματισ-
 ματα...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; , , ,

Τὰ δεμάτια συνεκεντρώνοντο... ἀνα...
 17, καὶ ὠρισμένον μέρος (εἰς τὸ κέντρον)
 τοῦ ἀγροῦ... ἔτοποθετοῦντο... σταυραει-
 δῶς... καὶ ἔδενοντο... «Ν.Τ.Κ.Α. ΡΕΓΙΝΙΑ»

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; 20 1910.

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Κατὰ τὸν φεβρουάριον καὶ Μάρτιον,

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

Παλαιότερον, μὲ σκαπάνην ἢ ἄροτρον.
Σήμερον, μὲ ἐδικόν, μηχανήν
καλούμενον, κατατοξευτήν >>

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐσυνά, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπῇ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Τὰ ζῶα ἐτρέφοντο καὶ χειμῶνα μὲ

σανόν, τριφύλλι καὶ βίκον. Τὰ κτηνοτρόποι
καὶ φυτὰ ἔκαλλιεργούντο μὲ τὸν συνήθη τρόπο

ἐτρέφοντο διὰ κρόσου, ἐξηρύνοντο καὶ
αἱ χειροποίητα δέσματα ἐφύλασσοντο εἰς ἀκοθήκας.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέππανον, κόσσαν κ.ά.). Τὴν ἀναιζίν. καὶ καθοικαίρει

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

μὲ...κόσσαν...συνήθως.....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) τὸ δέσμευ... ἐγίνετο... δια-
χειρῶν... Δὲν... ὑπῆρχεν... σχετικὰ.
εργαζεῖται.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μετεφέροντο καὶ δεμάτια... εἰς...
καὶ... ἀλώνια.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινος τόπου λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρον, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις; εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; .....

Ὁ τόπος λέγεται ἀλώνιο-τόπος. Ἡ
τοποθέτησις γίνεται σκαρρειδῶς.....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ άλώνι; .....

Δὲν... ὑπῆρχεν χωρισμὸς ἀλῶνι
δια τὰ δημητριακά.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

Πλῆθειον καὶ ἔξωθεν τοῦ
χωρίου.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκῃ εἰς πολλές οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποῖαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ;.....

το... ἀλώνι... το... κοινοῦ... καὶ
το... ἀλώνισμα... γίνεται... κατὰ... σειράν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Ἀπὸ...
ἀρχῆς τοῦ αἵματος... μέχρι... 10... Ἀρχαῖσταν.....

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

ὑπάρχουν... ἀλώνια... με... δάπεδον... ἐκ
χώματος... ἢ... καὶ... πλάκων... λιθίνων.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων).....

ἔγινετο... ἐπισκευή... κατὰ... ἔτος... με...
καθαρισμα... καὶ... ἐπάλειψιν... τοῦ...

ἀλωνιοῦ... με... πηλὸν... με... μείγμα... κόπρου
βοῶν καὶ ἀχύρων

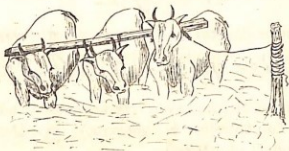
- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Ἀριστῶς... μετὰ... τοῦ... πέρασ... τοῦ... Θε-
ρισμοῦ.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Τὰ δελνία ἐποποθεύονται... εἰς τὸ ἀλόνι
 οὐκ... εἰς... οἱ σταχύνες νὰ ἐφρίσκων
 και... εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιού.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
 ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

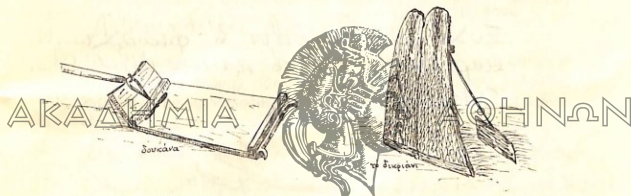
Τὸ ἀλώνισμα γίνεται διὰ βοῶν
 καὶ ἵππων, κατὰ τρόπον ὁμοίον
 ὡς ἀναφερνται ἀνωτέρω.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....^ς

? Ἐχρησιμοποίητο... καὶ... οἱ... δὲ... ἔχρ...
... ὡς... ἀναφ... ἀκριβ... ἀνω...
.....
.....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμολόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ά.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

? Ἐχρησιμοποίητο... ἡ... δουκάν... ὡς... ἀκρι-
... ἀναφ... ἀνω...
.....

? Ἐπίσης... ἐχρησιμοποίητο... μετὰ... κύλινδρους
ἐκ... μαρμαρι... μέ... τοῦ... θάρους... τοῦ... δ...
... ἐχίν... τοῦ... ἀλωνισμού... τοῦ... ἐστ...
... ὑπὸ...
.....

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

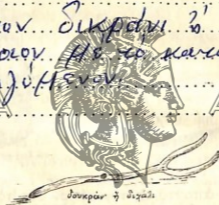
Ἀπὸ ὥραν 9^η πρωΐνῃν ἀρχίζει ὁ
ἀλωνισμός. μέχρι τῆς 6^{ης} καταργε-
μαίνῃν. ....

12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): .....

Ξύλον... δικράνι... φκούλι...
παρόμοιον... μετὰ κατωτέρω
εἰκονιζόμενον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχυν ; .....

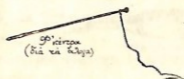
Μάλιστα γίνεται ὡς ἀνωτέρω.

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

ὑπάρχε ἀλωνόβεργα... ξυλῖνον... μήκους
2. περίπου μέτρων... καὶ εἰς τὸ ἄκρον εἶχε
μεταλλικὴν αἰχμήν.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος στάχυων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ...

ἔδειξετο ἀπλῶμα ἢ στρώσιμο.
ἐν ἡμέρᾳ ἐρίκοντο 1. ἕως 2. ἀπλῶματα.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

Λεχονται < Λαμναι >

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.

οἱ... ἴδιοι... οἱ γεωργοὶ... ἀλωνίζον, καὶ...
... ὑπάρχον... καὶ εἰδικαὶ οἱ... ἀλω-
ναῖοι >>.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

ὑπῆρχε καὶ τὸ καρμίσμα με χονδρὸν
ξύλον... τὸν... κόπανον >>.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; ...

Ὁ κόπανος... ἐκ... ξύλου... μεσέ... ὁ...
μήκους... 50 μ. ἕως... 150 μ. σχήματος... καὶ πᾶχος...

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).

Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο
 εἰς τὸ ἀλώνι... καὶ εἰς τὴν αὐλὴν... δι' ὅλα τὰ δημητριακὰ

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπύλον διὰ τὸ κοπάνημα
 μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κρπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν; Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο...

ἐν ὧς... ἢ περισσεύων... προσώπων... τῶς...

ὡς τῆς οἰκογενείας... καὶ συγγενῶν... ἐν ὧς... δὲ...
 καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων... ἐπ' ἀμοιβῇ... διὰ...
 μεγάλους παραγωγὰς.

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) ? Εποπιδε-
σύντο... συνηθως... επι... του... εδαφους...

Ἐκπαίδευσο... 5. ἕως 10. σφύσεις τὴν ἡμέρα
το καπνισμοῦ ἀπὸ ~~τῆς~~ πρὸς τὰν... χωρί-
σθον... καὶ... καρμῶν ἀπὸ τὰν σάνον...

- 22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;.....

2. Έτραχον δ' οὐκ ἔστιν ἀλλὰ διαφορὰ τραχέος καὶ τῆς ἐλαφροῦς.
«Ἡ βαρύνουσα» καὶ «ἔχω τὸ πίνειν καὶ τὸ χεῖρα καὶ χινεῖν καὶ στούπειν καὶ παρρησιαζέσθαι μετὰ τοῖς σάμναις»

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγένετο χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.

Ποῖος τὴν ἐπιομηθευτὴ (πρόσωπον, συνταγισμός κλπ.). (Περιγράφει τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *τα. εἰς. 1930, πρωτος*
μεσοδ. 1. 1. 1930, εἰς. 1930, πρωτος

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. . . . .
 λέγοντες «λατρίους». Καὶ σὺρνονταί. η.ε
 ξυδονο. «συρταί» καὶ σκοῦτα ἀπὸ χορτο.

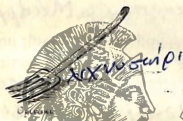
Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίκνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, κερφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σῶρον ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... *Ὁ... σῶρος.*
ἔχει... σχῆμα... εὐκρινές... ἔστι... τοῦ...
σῶρος... κερφώνεται... το... φικαρι... και...
το... λυχνιστήρι... εἰς... σχῆμα... σταν... τοῦ...
δια... τὴν... καλὴν... εσοδείαν...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Με... το... φικαρι... και... το... λυχνιστήρι... (ἀμφό-)
τερα... ἐκ... ζῦλον...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες... και... γυναῖκες... και... ἐνίοτε... ἀνδρ...
με... ἀμοιβὴν...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παράμεινουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Ταῦτα λέγονται... κότσανα... Δεύτερον...
ἀλώνισμα... δὲν... ἔχιν... Ὁ... καρπὸς...
ἀποχωρίζεται... ἀπὸ... τα... κότσανα... με...
τοῦ... κοπαν...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

Δευτερον... ἀλώνισμα... δὲν ἐχίνετο.

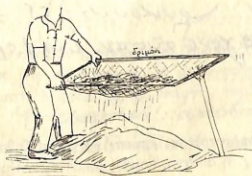
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; .....

Ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ γίνεται
 μετὰ διαφόρα κόσκινα.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

τὸ κόκκινο λήγεται θερμόνι. ....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Ὁ καρπὸς... σωρεύεται...
 μετὰ... ξύλινου... φιαλῆ... χαράσσεται...
 εἰς τὸν... σταυρὸς... ἐμπηγνύεται...
 ἐπ' αὐτοῦ... φιαλῆ... ὁ γεωργὸς... εὐλογεῖ...
 τὸν... καρπὸν... καὶ λήγει... κ. κ. λ. λ. α.
 μ. π. ε. κ. κ. τ. ι. α. > 7. ....

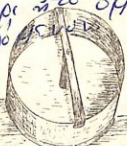
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

Ἐρωχον... λευκομαῖδες... ὡς... χαλβὰ...
 καὶ... ἐρωχον... οὐσαν... διὰ... φερα... πρε...
 γυνδία... ..

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).... *ἔτο... ἀλῶνι*

*ὁ γεωργὸς ἔδινε τὰ δέκατα ἐὼς οὐρία),...,
ὕπηρχε... τὰ ἀχάρια... ἐν ἀχάρι... εἶχε... 12 ὀκάδες
καὶ 24 ἀχάρια... ἀποτε... μίαν... καμήλα
τὸ ἀχάρι ἔτο ὅμοιον μὲ
τὸ εἰκονιζόμενον*

μισκοίλι

κούτελος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλῶνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο, *Ναι*
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *Ναι*
- γ) τὸ γυφτιάτικο, *Ναι*
- δ) τὸ ἀλώνιατικό κλπ. *Ναι*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μετρά των δημοτριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

.....
.....
.....
.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *ὁ καρπὸς... ἀποθήκευτο...*

*εἰς... εἰδικὰς... ἀποθήκας... πλὴν... ἐξέχοντο
«ἀμπαρία»* .....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλῶνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; τὸ ἄχρο... ἀποθαλάσσει
εἰς τοὺς ἀχρωῖνας... εἰς τὰ χωράφια
εἰς μαγὰς τοὺς σωροὺς καὶ μνηστῆρας...

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ, ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἁλώνισμα;...

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ
με... εὐδικὰ... κάσκινο...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ;...

Πρὸ τοῦ θερισμοῦ ἔαφμαν... ἀφαιρέ-
σι... σταχὺα... φτῖνα... ἐκρέμοντο... εἰς τὴν οὐκίαν
διὰ τὸ κάσκινο.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; Ἡ πλεκτὴ ἐκ-

νω... ἐκ... σχῆμα... φάθα... πλεῖστον... τοῦ... ἐκ...
νοστασίου, διὰ τὸ κάσκινο τοῦ σπιτιοῦ, διὰ
τὸ ἀχοῦριγγ' Δ'. ΕΘΕΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἀναπνέονται πυραὶ...

- 1) τοῦ Κληδόνου... ἑσπέρas 23...
Ἰουνίου... 2) τὰ Πάσχα... κάψιμο...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; .....

τοῦ... Ἰούδα (Ἑβραίου, ἢ τοῦ φοῦν...)

Ἀπὸ πυραὶ... ἀναπνέονται... ἐκ... ἐκ...
ὁδοῦς, ἢ... πλεῖστον... τοῦ... χωρίου...

2) Πώς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

ἔλεγχος καὶ φανάκια >>.....

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυρὰν παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;....

τὴν πυρὰν ἀνάπτουν... παιδιὰ... ἢ... καὶ
ἡλικιωμένοι.....

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυρὰν.

Τὰ κλέπτουν; Ἄν ναι, ἀπὸ ποῖον μέρος;.....

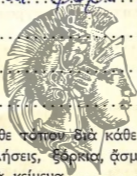
τὰ ξύλα συλλέχουν καὶ παιδιὰ καὶ
κυρίως ἀπὸ κλαδιά μεταξοσκώλητων...
ὅπου τὰ κλέβουν

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ἀποκάθε χανονιά φέρουν διάφορα
ξύλα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυρὰν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐρκίαι, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

.....
.....
.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυρὰν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Γύρω ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐχί-
νοντο πηδήματα καὶ ἔλεγον ἐφύλλοι
καὶ κοριοὶ σὺν παπαδιαί τοῦ θρακί >>

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ ὁστέφανου τῆς Πρώτομαγιάς κλπ.) ....

καίονται εἰς τὰς πυρὰς καὶ σκε-
φάνει τῆς πρωτομαγιάς.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Ἀπὸ ἱφασμα γερμένο μὲ ἄχυρο
ἐκτετακτο ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (τα-
φούνης). καὶ ἐκαίμενο δημοσίως .....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἔν Αθρηνῶν τῇ 14-9-1970
ὁ Συλλογὴς Διδ/τῶν

ΧΑΤΖΗΛΙΑΔΗΣ
ΚΟΝ/ΝΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΓΕΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ
ΑΒΡΑΜΗΛΙΑΣ

Πρωτ. 756
ΔΙΕΚΤ.

Προς
Τόν κ. Διευθυντήν
του Κέντρου Έρευνας
της Ελληνικής Λαο-
γραφίας
της Ακαδημίας Αθηνών
Οδός Αναγνωστοπούλου
ἀριθ. 14.

Εἰς Αθήνας (136)

Ἐν Ἀβραμυλῇ τῇ
14-9-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
βιολογοποιεῖται

Κ^ες Ἐπιθεωρητὴν Α΄
Περιφ. Καβάλας

Λαμβάνω τὴν τιμὴν
νὰ δοθῶ, ὕμιν, συνη-
μῆνας, τὰ κάτωθι:

1) Ἐρωτηματολόγιον διὰ
χειρόγραφα ἔργα ἑστία καί,
καὶ ἔθνος τῆρας, δέον-
τως συμπληρωμένον.

2) Χειρόγραφον συλλεχ-
θῶντος ὕλης (ἐκ 12 σε-
λίδων) σχετικὸν μὲ τὰ
ἀναφερόμενα εἰς τὸ ὡς
ἂν ερωτηματολόγιον.

καὶ νὰ παρακαλέσω
διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ὁ Διευτὴς τοῦ Σχολείου

Γεωργικός βίος των κατοίκων της Κοινό-
της Αβραμίδας Ν. Καβάλας, οἵτινες
ἦλθον ὡς πρόσφυγες ἐκ Μ. Ἀσίας πρὸ ἐ-
τους 1922.

Μετὰ τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ ὑπάρχει καί
ἕντεκον ἑρωτηματολόγιον διὰ γεωργικά ἔργα-
στα καὶ καὶ ἕθιμον πυρᾶς, δυνάμει συμψη-
φισμένων.

Τὰ γεωργικά κτήματα πρὸ τοῦ 1920.

ὑπάρχον χωρισταὶ ἀγροικαὶ περιοχαὶ διὰ
βοσκήν, αὗται ὄσαν αἱ ὄρναι καὶ χωρισταὶ διὰ
σπορὰν εἰς τὰς πεδιάδας οἱ κάτοικοι ἡχοδούν-
το μέτῃν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, περισσότερον
δὲ μέτῃν γεωργίαν. ὑπάρχει ὅμως καὶ ἀρκύρα
τεχνίται οἱ ὅποιοι συχρόνως ἡχοδούνο καὶ
μέτῃν γεωργίαν. ὑπάρχον κτήματα τὰ ὅποια
ἀνῆκον α) εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτῆμονας
ἰδίως τούρκους γ) εἰς τὰς Κοινοῦτας καὶ δ) εἰς
διάφορα μοναστήρια.

ὑπάρχον ὅμως καὶ ἀκτήμονες, οἱ ὅποιοι ἐργά-
ζοντο εἰς τὰ κοιλώτικα τῶν γαιοκτημόνων ὡς ἐρ-
χται. οἱ ἐργάται αὗτοι προέρχοντο ἀπὸ τὰς περὶ
περιοχὰς, ὀνομάζοντο δὲ Κοχλῆτοι. οἱ Κοχλῆτοι ἦ-
σαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐργαζόμενοι μετ' ἡμερομῖ-
σθιον. εἰς τὸ ἡμερομίσθιον ἐπὶ πλεόν ὑπῆρχε καὶ
τὸ φαΐσμα διὰ ἀδὴ φαγιτῶν, προσφερόμενον
ἀπὸ τοῦ ἐργοδότην εἰς τὰς ἐργάτας δωρεάν.

Πολλοὶ φορεῖς ἢ ἀρκεθὴ τῶν ἐργατῶν ἦτο καὶ
εἰς εἶδος π.χ. σιτάρι, κριθάρι, ὅσπρια, φρούτα κλπ.

Μολλοί δέ νέοι ἐργάζονται, μή εὐρίσκοντες ἐργασίαν εἰς τὸν πόρον τοῦς, ἐπύθοντο δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Συνήθως δέ ὡς ἀναδίδευντο ἐργάζονται.

Προστομασία καὶ καταχέρεια τῶν ἀγρῶν.

Γεωργικά ἔργαζεῖα. Σπορά.

Ἡ λίσπανσις τῶν ἀγρῶν ἔχιντο μὲ ζωτικὴν κόπον καὶ μὲ καὶ τὴν πᾶσαν καθαριὰς καὶ τῶν θάμνων. Ἀρχότερα δὲ τὸ ἔτος 1914 ἔγιναν γνωστά τὰ χημικά λιπάσματα. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ χημικά λιπάσματα ἦσαν ἀκριβά, ἐξακολουθοῦσε ἡ λίσπανσις τῶν ἀγρῶν μὲ ζωτικὴν κόπον.

Τὸ ἀλέτρι ἦτο ξύλινον, λαμβάνον κατὰ σαμπάν. Εἶχε δὲ τὰ ἐξῆς ἐξαρτήματα. Σταβάρι, οὐρά, κοιλιάκα καὶ ὑπὸ σιδεροῦν ἀρότρον.

Τὸ ξύλινον ἀρότρον τοῦ κατασκευάσαν οἱ ἀραματοῦδες, εἶχε δὲ τὴν καλύτερην περίετον μορφήν.

Ἀλέτρι ξύλινο

Διὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀλετριοῦ ὑπάρχον διάφορα ἐργαζεῖα ὡς π.χ. τὸ σκεπάρνι, τὸ πριόνι, τὸ ἀρίδι, τὸ ξυλοφάϊ καὶ τὸ κοτσά καϊς.

Πολύ ἀρχότερον τὸ ἔτος 1930 καὶ ἐννεώθεν ἐκρησιμοποιεῖτο τὸ σιδεροῦν ἀρότρον. Σιδηρὰ ἀρότρα μονόφτερα εἰς ὅλα τὰ κλήματα, δίφτερα δὲ κυρίως εἰς τοὺς μπαξέδες. Ἀπὸ δὲ τὸ ἔτος 1947 καὶ ἐννεώθεν χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ ὅργων τῶν ἀγρῶν, τὸ σύγχρονον τρακτέρ.

Τό άροτρο τό έσυρον εν η' δυο βοδια, η' α'λογα
μουλάρια η' γαιδούρια, κυρίως όμως βοδια.

Διά τ'α βοδια ητο αναγκαίος ο ζυγός. Ο ζυγός
ητο ξύλινος, είχο δε τ'α εξής εξαρτήματα: ζεύξ,
μισοζεύγια, όφθαλός. Ο ζυγός ητο περίτεχνος ως κα-
τωτέρω:

Τό ζεύξιμον εις τό άροτρον εγίνετο με' ένα τρα-
πημα, λεγόμενον «κόος»

Διά τό α'λογον ύπάρχον τ'α εξής εξαρτήματα δια-
νά προσδοη τό άροτρον: Ζυγαρία, μανταλάκια,
χαμούτσια και' λουριά.

Διά τό ζεύξιμο των βοδιών ύπρχε ωρισμένη
θέσις διατάξις το' ένα βοδι έπιστο πάντα άρσεν
ρα και το' άλλο θείμα.

Είς τ'α κέρατα των ζώων είναι δεμένα τ'α σχο-
νιά (καπίστρια) και' μέ' αυτά ο γεωργός κατευθύνει
τ'α ζώα κατά τό όρμημα. Τό όρμημα έκαμνον άν-
δρες, αλλά και γυναίκες.

Τό όρμημα εγίνετο με' τον τρόπον αραρά σαιμάνη
δυναδ'η καθέως.

Διά την σποράν των συμπυριακών εγίνοντο 2
όρμηματα, τ'α οποια ε'χ'οντο «Νατάσια».

Διά τό φύττωμα των κηπουρικων εγίνοντο 3 έως
4 όρμηματα. Επίσης ο γεωργός ε'χρησιμοποιοϋσε
την βουκέντρα διά να προχυροϋν τ'α ζώα.

Μετ'α τό όρμημα εγίνετο τό σθάρνισμα (ίσονείδωσις)
του άγρου, με' ειδικήν σθάρναν. Η σθάρνα κατ'άρχην
ητο ξύλινη και' άργότερον σιδηρά.

Σελ 4

Τὸ ὄργανον ἐγένετο κυκλικῶς διατεταγμένον ἀπ' τὴν ἄκρην τοῦ ἀγροῦ καὶ περιφερειακῶς κατετάχθη εἰς τὸ κέντρον.

Ἄλλα ἐργαλεῖα διὰ τὸ σκάψωμον καὶ σκαλίσματα τοῦ ἀγροῦ ᾗσαν τὰ κατωτέρω.

Ὁ κασμός, ἡ τσίρα, τὸ φκιδρι, τὸ δίκεδι, σκαλοτήρι καὶ σουγκράνα.

Κατὰ τὴν σπορὰν ἐχρησιμοποίητο τὸ δισάκι ἢ καὶ τενεκὲς.

Εἶδη σπορᾶς. Διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων ἐχρησιμοποιοῦντο ἐδάφη γόνιμα, ἔχοντα ἢ καὶ ξηρά.

Ἡ σπορά ἐγένετο μὲν τὸ χερί, σιὰ πεταχθεί.

Διὰ τὴν σπορὰν ἐχρησιμοποίητο τὰ κατωτέρω.

Ἐκαμνον δὲ καρύκια (καρύκια) σιὰ κονικιά καὶ κατὰ τὰ κατωτέρω.

Διὰ τὴν σπορὰν ἐχρησιμοποίητο τὰ κατωτέρω.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ 1944 καὶ ἐντεύθεν γίνεται χρῆσις καὶ σπαρτικῶν μηχανῶν.

ΘΕΡΙΣΜΟΣ

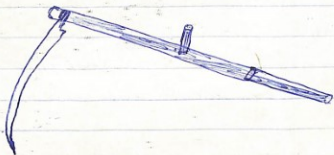
Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ θερισμοῦ παλαιότερον ᾗσαν τὰ ἑξῆς:

Δρεπάνια μὲ κόψη καὶ δρεπάνια ὀδοντωτά ὡς κατωτέρω:

Καὶ σήμερον ἀκόμη εἶναι ἐν χρῆσει τὰ εἰρηνησθέντα δρεπάνια.

Διὰ τὰ θερίζον τὰ χόρτα (τριφύλλι κ.λπ.) εἶ-
χον τὴν κόσσαν, ὡς κατωτέρω:

Ἡ χαροχαιή των ἔτο ἐξ ξύλου καὶ ἡ λεπίς
σιδηρᾷ. τὰ θεριστικά ἔργα εἰς τὰ κατωτέρω
οἱ Δεμερετζήδες (σιδηρουργοί).

Ἐθερίζον ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ὑπάρχον ὅμως
καὶ επαγγελματιὰ θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο
ἀπὸ τὰ περίξ χωρία. Ἄλλοι ἤμειβοντο εἰς χρή-
μα, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τοῖς πλοῖστον εἰς εἶδαι, πάντες
δὲ κατὰ φάρμκον (καίσαρ).

Οἱ θερισταὶ ἐφόρον εἰς τὰ χέρια των ξύλινον
«παλαμαριά», εἰς δὲ τὴν μέσσην ἐφόρον «γωνάριον»
οἱ χεῖρες (δράγματα) ἐποποθεύοντο πολλαὶ μακρὴ
καὶ αἱ κεφαλαὶ (τὰ σείχνα) εὐρίσκοντο εἰς τὴν
ἰδίαν κατώθινον. τὰ μικρὰ δερμάτια (χειρόθλα)
ἔδενοντο ἀμείσως. τὰ μεγάλα δὲ ἐπειδὴ ἦσαν ὑγρά
ἔδενοντο μετὰ λήμπερας, διὰ τὰ σερπνύσων.

τὰ μικρὰ δερμάτια τὰ ἔδενον οἱ θερισταὶ καὶ
ἄλλοι βοηθοὶ ἑπέρναν 20 ὡς 25 χειρόθλα
καὶ τὰ ἔκαναν μεγάλα δερμάτια. τὰ ἔδεναν
δὲ με βούρδα ἢ σπάργα. Κατὰ τὸ δέσμεον
ἐχρησιμοποιοῦτο, ἐν ὄργανον ξύλινον λεγόμενον
παλαμαριά. τὰ δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἀνά
17 εἰς ὁρισμένον μέρος (εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀγροῦ).

ἔτοποθετοὺν τὸ σταυροειδῶς καὶ ἔδχοντο
«Νικουρένια».

Τὸ θέρισμα ἔγινετο εἰς ὕψος 0,10 μ. περίπου
ἀπὸ τοῦ εὐρέφους.

Τὰ σάκχα καὶ ὄρεναν εἰς τὸ χυράφι μαζὶ μὲ
τὴν ρίζαν τῶν μετὰ τὸν θέρισμὸν ἔδχοντο «πα-
σάκια».

Τὰ ῥῶα ἐκρίνοντο τὸν χειμῶνα μὲ σαύ, κριφύ-
λε καὶ θίκον. Τὰ κτηνοτροφικά φυτά ἐκαταερ-
χόντο μὲ τὸν συνήθει τρόπο, ἐθερίνοντο διὰ
κόσσης, ἐξηρίνοντο καὶ εἰς χειροποίητα δερμά-
τια ἐφυλάσσοντο εἰς ἀποθήκας.

Συνήθως ἄφηναν ἐν μικρῷ κυμάχῳ ἀθέριστον
διὰ νὰ δώσῃ ὁ ἰδιοκτήτης κατ' ἄρρῳ το μπάξις
(καὶ δούλευμα) εἰς τοὺς θέριστας. Μόλις σάκχα
ἐκείνα ἐπὶ ἐκείν διαφόρα χειροτεχνήματα.

Τραγούδια κατὰ τὸ θέρισμα καὶ ἀλάνισμα.

Κατὰ τὸ θέρισμα καὶ ἀλάνισμα ἐτραγου-
δοῦσαν διάφορα τραγούδια τῆς ἐποχῆς, ὡς εἶ-
ναι π.χ. τὰ κάτωθι:

- 1) Ἐβγα στο παραθύρι κρυφά ἀπ' τὴν μάνα σου
καὶ κάνε πὺς ποτίζει τὴν μαντζουράνα σου κ.λ.π.
- 2) Ἀμάν, ἀμάν, Μτόκτωρ κ.λ.π.
- 3) Στὴν κεντημένη σου ποδιά κ.λ.π.
- 4) Ἐβγα ἡλῆε, Ἐβγα λεμονάκι κ.λ.π.
- 5) Ἡ Σαμψώτισσα
- 6) Ἐχὼ τὸ πίνω καὶ τὸ λῶω καὶ γίνομαι
στουμὶ κ.λ.π.
- 7) Μπαρμπα Γιάννη μὲ τίς στάρνες κ.λ.π.
καὶ διάφορα ἄλλα τραγούδια.

ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

Από αρχάς Ιουλίου μέχρι 10 Αυγούστου έγινε το άλωνισμα. Στάσιον και έξωθεν του χωρίου υπήρχε ειδικός χώρος, ο άλωνοτόπος, όπου ήτο κοινοτικός και το άλωνισμα έγινε κατά σειράν προσκομίσεως των σιτηρών. Καθ' ἑτος έγινε επίσκεψις του άλωνοτόπου με καθάρισμα και επαλειψήν του άλωνιού με μηδέν, με μείγμα κόπρου βοῶν και ἀχύρων.

Αγέρας μετὰ τὸ πέρας τοῦ θεισμοῦ, μεταφέροντο τὰ δεμάτια εἰς τὰ ἀλώνια. Τὰ δεμάτια ετοποθετοῦντο εἰς τὸ ἀλὼν ὥστε ὥστε τὰ σάκχα να ἐρῖσκωνται εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιού. Τὸ ἀλώνισμα γίνεται διὰ βοῶν ἢ γαῖων, ἅτινα προσδεμένα μετὰ διὰ σχοινίου μεταξὺ τῶν περιφερειῶν καὶ κλεικῶν εἰς τὸ ἀλὼν. Τὰ γαῖα ἦσαν προσδεμένα διὰ σχοινίου, ἐπὶ πᾶσι καὶ ἑοῦς ήτο ἐνσφινωμένος εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιού. Πολλοὶ ἀντὶ πᾶσάντων ἐκάθιστο ὁ γεωργός εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιού καὶ κατῴονε τὴν κίνησιν τῶν γαῖων. Πολλοὶ δὲ τὸν ἀλωνισμόν ἐχρησιμοποιοῦντο ἢ δουκάνη. Ἡ δουκάνη ήτο μία μεγάλη σανίδα κατωθεν ἣς ὁποῖαι ἦσαν ἐνσφινωμένοι κοπτεραί πέτραι. Ἡ δουκάνη ἐκρέτο ἀπὸ γῶν. καὶ ἐπὶ ἣς δουκάνης ἐκάθιστο ὁ γεωργός, κατῴων τὰ γαῖα. Ἡ δουκάνη εἶχε σχῆμα ὡς κατωθεν

Ἰδίους ἐχρησιμοποίητο εἰς τὸ ἀλώνισμα
μεγάλος κώλυδρος ἐκ μαρμαρίου, μὲ τὸ βά-
ρος τοῦ ὁποῦ ἐγένετο τὸ ἀλώνισμα. Τοῦτο
εὑρέθη ἐν τοῖς ἔργοις.

ὑπάρχει ἰδίους ἀλυνόθερος ξυλῖνος μήκους
2 περίπου μέτρων καὶ εἰς τὸ ἄκρον εἶχε μεγα-
λὴν αἰχμήν. Αὕτη ἐχρησιμοποίητο διὰ τὴν
δδύχτην καὶ τὸ κώλυμα τῶν ἔργων.

Ἰδίους εἰς τὸν ἀλυνισμόν ἐχρησιμοποίητο καὶ
ξύλινον δίκρυν ἢ φκούδι ὡς τὸ κατωτέρω:

δίκρυν ἢ φκούδι

τὸ ἀλώνισμα ἤρχιζε ἀπὸ τῆς 3^{ης} ἕως 4^{ης} ὥραν πρωινῆς
μέχρι τῆς 6^{ης} ἀπογευματινῆς.

Ἐκτός ἀπὸ τῶν παραπάνω ὑπάρχον καὶ εἰς τὸ
ἀλώνισμα.

Ἡ κάλυψις τοῦ ἀλυνισμοῦ μὲ ἓνα στρώμα σα-
χῶν ἐγένετο ἀπλῶς ἢ στρώσιμο. τὴν ἡμέ-
ρα ἐγένετο 1 ὥρα 2 ἀπλῶς.

Ἐκτός τοῦ τρόπου αὐτοῦ τοῦ ἀλυνισμοῦ διὰ
τῶν ὑπάρχον καὶ τὸ κοπάνισμα μὲ χονδρὸν κυ-
λινδρικὸν ξύλινον κόνιαν ὡς εἶναι κατωτέρω

κόπανος

Ὁ κόπανος ἦτο ἐκ ξύλου μιστὴ ἢ δυὸς μέτρων
ἀπὸ 0,50 μ. ἕως 1,50 μ. σχήματος κυλίνδρου.

Τὸ κοπάνισμα μὲ τὸν κόπανον ἐγένετο εἰς τὸ ἀλ-
υν ἢ εἰς τὴν αἰχμήν δι' ὅλα τὰ διμετριάκι.

Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε εἰς τὸν χειριστὸν τοῦ
καρπιοῦ ἀπὸ τὸν σάνον.

Τὸ κοπάνισμα γίνεται ὑπὸ ἐνὸς ἢ περισσοτέρων προσώπων τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλων πρόσωπα ἐν ἀμοιβῇ διὰ μετὰ δαὲς παραγωγῆς.

Τὰ ἀδυνισμένα σιάχρα, πού ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὸ λίχνισμα, ἐλέγοντο «Λαρνιοί» καὶ ἐσυρύνοντο με ξύλινον «σύρι» καὶ σκούτα ἀπό χόρτο. Οἱ Λαρνιοὶ μαζώνονται ἐν σωροῖς. Ἐπὶ τῶν σωρῶν αὐτῶν καρφώνονται τὸ φικάρι καὶ τὸ χιχνισιῖρι εἰς σχῆμα σταυροῦ, διὰ τὴν καλὴν ἔσοδειαν.

Μετά τὸ λίχνισμα (ἀνέμωμα), ἀφοῦ ἀπεχαρίστησαν τὰ ἄχυρα, γίνεται ἡ διαδοχὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ παραμένοντα «κότσικα», μὲ διάφορα κόσκια. Τὰ κόσκια αὐτὰ λέγονται «ερμόνα».

Ὁ καρπὸς μεταί, συρύνεται με ξύλινον σκούτα, χαράσσεται δὲ ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυροῦ καὶ ἔμπη γίνεται ἐπ' αὐτοῦ τὸ φικάρι. Ὁ γεωργὸς εὐλογεῖ τὸν καρπὸν τὸν καὶ λέγει «κατὰ ἡμετέρεϊα». Ὡς πῶρθε τὸ ἔσθμον, διὰ νὰ ἐορτάσουν τὴν συγκομιδὴν αὐτὴν, νὰ τρώγαν λουκουμάδες ἢ χαλθὰ καὶ ὑψαζουδοῦσαν διάφορα τραγούδια.

Στὸ ἀδύνι ὁ γεωργὸς ἔδινε τὰ δέκατα (ὀσούρια). Ἐπίσης ἐν μέτρον μετρήσεως τῶν καρπῶν ὑπο τὸ φικάρι. Ἐν φικάρι εἶχε 12 ὀκάδες καὶ 24 ἀχιάρια ἀποτελοῦσαν μίαν καρμῆν. Ἐπίσης οἱ γεωργοὶ ἔδινον εἰς εἶδα εἰς τὸ ἀδύνι, διὰ τὸν παπᾶ, τὸν Ἀγροφύλακα, τὸν σιδερά καὶ γαί τὸ ἀδύνι.

Ὁ καρπὸς ἀποθηκεύοντο εἰς εἰδικὰ ἀποθήκας πού ἐλέγοντο «ἀμπάρια».

Τό άχυρο αποθηκεύεται εἰς καὶς άχυρώνες ἢ εἰς τὰ χωράφια εἰς μεγάλους σωρούς, «θυμνιές». Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως τὰ μέσα αὐτὰ ἀλυνισιοῦν. Ἐπομένως ἀλμυρῶδες. Οὕτω τὸ ἔτος 1930 ἐμφανίσθηκε εἰς τὴν Ἀθραμυδίαν ἡ πρώτη ἀλυνιστική μηχανή, ἥτις ἐκτελοῦται διὰ τρακτέρ. Ταύτην ἐπινοήσας κάποιος ἐνδομαυτάρων.

Τὸ ἔτος 1947 ἐμφανίζεται ἡ θερμική μηχανή καὶ ἀμέσως μετὰ αἱ θερμολαλυνιστικαὶ μηχαναὶ (κομπίνες). Αἱ μηχαναὶ αὗται εἶναι αἱ πλεονεκτήματα σύγχρονα καὶ ἀποστέλλουν τὴν τελευταίαν δόξιν τῆς μηχανικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς γῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΥΡΑΙ ΑΘΗΝΩΝ!

Υπάρχει τὸ ἔθιμον τῶν ἀντιπληνῶν φωταὶ ὡς κατωθεῖ:

1) Τὸ βράδυ τοῦ Πάσχα ἔχιντο ἀπὸ ὕψους γερὰτο μὲ ἄχυρο, θροῖσμα τοῦ τοῦδα (τοῖφου) καὶ ἐκείντο θυμῶς εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου. Οὕτω παραστατικῶς ἐπιμενῶτο ὁ προδότης τοῦδα.

2) τὴν ἑσπέραν τῆς 23ης Ιουνίου (Κηδόνου) ἀναβάν φωτιεὶ στὶς γειτονίαι τοῦ χωρίου. Ἀπὸ καθεὶ γειτονιά φέρουσι διάφορα ξύλα, κυρίως κλαδί μελαζοσκυλίκων. Οἱ φωτιεὶ αὗται λέγονται «φανακία».

Ἐν συνεχείᾳ μαζεύονται πολλοὶ κόσμος καὶ οἱ δὲ κατὰ σειράν ἐκδοῦν ἑκάστη ἀπ' τὴν φωτιά.

τὸ πνίδημα γίνεται πολλές φορές πνιδώντας
 λένουν διάφορα ξόρκια, ἐπικλήσεις, τραγούδια
 κ.λ.π. ὡς π.χ. «Φύλοι καὶ κοριοί, σὺς παπα-
 δας τὸ θράκι». «Φύγε κακὸ καὶ μὴν τιμὴ-
 σης ἐδῶ». καὶ διάφορα ἄλλα.

Σκοπὸς τῆς πυρᾶς αὐτῆς εἶναι νὰ φύγουν αἱ
 κακαὶ προλήψεις, οἱ ἀνωχίτες, οἱ σευναχώριτες
 καὶ νὰ ἐδῶθαι τὸ γούρι καὶ ἡ εὐτυχία, ἡ χαρὰ.

Αἱ πυραὶ αὗται σιγά-σιγά ἀλχοστεύουν καὶ
 τὸ αὐτὸ ἔδωκεν αὐτοὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀκούει.
 τὸ κάψιμο τοῦ τοῦδα σήμερον δὲν γίνεται.
 Ἀπομένουν καὶ συνεχίζονται καὶ σήμερον ἀκόμη
 αἱ πυραὶ τοῦ κληδονοῦ.

Ἡ συλλογὴ τῶν ἀπὸ τῶν πληροφορητῶν ἐγένετο
 ἐν τῷ χωρίῳ Ἀθραρυλῆα τῆς ἐπαρχίας Νέστον
 τοῦ Νομοῦ Καβάλας.

Πληροφορηταὶ οἱ κατωθὶ γεωργοὶ καὶ τοῖκοι
 Ἀθραρυλῆας:

1) Ἀντώνιος Ἀναστασάκης, ἐτῶν 70, ἐκ Νέας
 Ἐφέσου Μ. Ἀσίας. Ἀπόφοιτος ἐχοδάρχου Ν. Ἐφέ-
 σου Μ. Ἀσίας. Ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθραρυλῆαν τὸ
 ἔτος 1923.

2) Ἀρχύριος Συρόπουλος, ἐτῶν 72, ἐκ Σάμου. Ἀπό-
 φοιτος τῆς Γ. καὶ Σ. Ἑρατικῆς Σχολᾶς Σάμου.
 Ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθραρυλῆαν τὸ ἔτος 1923.

[Συλλογῆς: Κωνσταντῖνος Τορδάνου Χατζηλιῶδης,
 Διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ
 9 ἕως 14 Σεπτεμβρίου 1970.]

Σελ 13

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 14 Σεπτεμβρ. 1970
Ὁ Διευθυντὴς τῶν Ἑργασίων

[Handwritten signature]

ΧΑΤΖΗΛΙΑΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ